

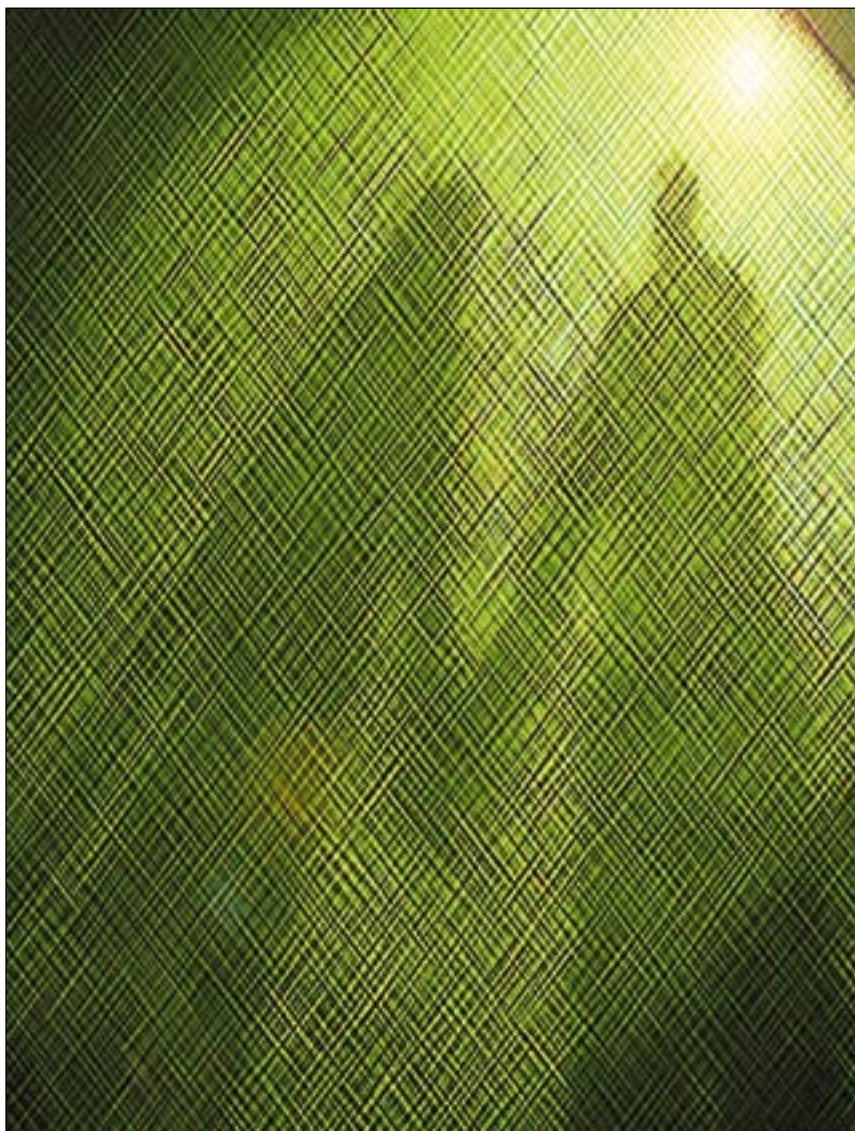

Województwo
Małopolskie

es.O.es

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

**MINISTERSTWO
POLITYKI SPOŁECZNEJ**

**Cezary Miżejewski
PODSEKRETARZ STANU**

Warszawa, 30 czerwca 2004 r.

List

Pracownicy Ośrodków Pomocy Społecznej

Szanowni Państwo!

Ustawa o świadczeniach rodzinnych dała samorządom możliwość przekazania realizacji wypłaty świadczeń przez ośrodki pomocy społecznej.

Wiem, że zdecydowana większość gmin złożyła na Wasze barki realizację zapisów ustawy.

Wiem, że to dzięki Waszej pracy i Waszej odpowiedzialności możliwa była wypłata świadczeń wszystkim osobom i rodzinom. Zdaję sobie sprawę że częstokroć przypłaciłicie to wielogodzinną stresującą pracą, narażając się na niezасłużoną krytykę, czy wręcz agresję osób oczekujących na wypłaty.

Dziękuję za Waszą postawę i za Waszą pracę.

Można roztrząsać winy i wzajemnie obarczać się odpowiedzialnością za zaistniałą sytuację. Istotne jest jednak teraz, aby zastanowić się co dalej. Jak ma funkcjonować pomoc społeczna nie tylko w 2004 ale i w następnych latach.

Trzeba zastanowić się jak wywiązać się z innego przepisu ustawy: „realizacja świadczeń rodzinnych nie może powodować nieprawidłowości w wykonywaniu zadań pomocy społecznej, a także nie może naruszać norm zatrudnienia pracowników socjalnych określonych w przepisach o pomocy społecznej”. Norm, które – jak wiemy – nie są i dziś realizowane.

Informuję, iż w resorcie polityki społecznej rozpoczęliśmy prace nad projektem ustawy o pracownikach socjalnych. Kierujemy się tu założeniami przedłożonymi przez Polskie Towarzystwo Pracowników Socjalnych. Chcemy, aby projekt ustawy został skierowany do Sejmu RP jeszcze w tym roku.

Zgodnie z przyjętymi w kwietniu br. zmianami prawnymi prowadzimy prace nad możliwością utworzenia Kolegiów Pracowników Służb Społecznych i stworzenia stabilnej ścieżki możliwości podwyższania wykształcenia oraz kwalifikacji.

2 es.O.es

Rozpoczęliśmy prace analityczne dotyczące wynagrodzeń w pomocy społecznej, tak aby znaleźć możliwość awansu zawodowego i płacowego wraz z podwyższaniem kwalifikacji.

I wreszcie co najważniejsze – standardy zatrudnienia. W Narodowej Strategii Integracji Społecznej do 2010 roku kwestia wzrostu liczby pracowników pomocy społecznej została uznana za jeden z dwudziestu najważniejszych priorytetów działań polskiej polityki społecznej. Priorytet ten znajdzie swój wyraz w przygotowywanym Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej.

Jestem przekonany, że ranga tego problemu oraz przyjęte rozwiązania prawne pozwolą na poprawę Państwa sytuacji – sytuacji pracowników pomocy społecznej, którzy wynagradzani są w sposób odbiegający od jakichkolwiek standardów, a jednocześnie wykonują coraz większy zakres zadań publicznych.

Jeszcze raz dziękuję Wam wszystkim. Jest mi przykro, że również resort polityki społecznej, który jest Waszym najbardziej zagorzałym sojusznikiem, przyczynił się – niestety – po części do pogorszenia warunków Waszej pracy.

Zapewniam wszystkich pracowników pomocy społecznej, iż dotożę wszelkich starań, aby wesprzeć Was w tych trudnych chwilach i – o ile to tylko będzie możliwe – ulżyć w wypełnianiu trudnej i odpowiedzialnej misji jaką realizujecie. Czynić będę co możliwe, by poprawić prestiż zawodu pracownika socjalnego, bez którego skuteczne rozwiązywanie problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego nie jest możliwe. Bez pracowników socjalnych nie jest bowiem możliwe planowanie i realizowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji społecznej osób ubogich i marginalizowanych społecznie.

Z wyrazami najwyższego szacunku

Cezary Miżejewski

Polityka prorodzinna w Małopolsce

W dniu 31 maja 2004r. Uchwałą nr XX/280/04 Sejmik Województwa Małopolskiego przyjął Małopolski Program Polityki Prorodzinnej na lata 2004-2007. W przygotowaniu programu brali udział przedstawiciele takich obszarów działania jak: edukacja, rynek pracy, zdrowie, pomoc społeczna. Program został tak skonstruowany, aby proponowane w nim założenia i rozwiązania dały się łatwo zastosować również w odniesieniu do zidentyfikowanych, konkretnych potrzeb i problemów na szczeblu lokalnym, nie naruszając kompetencji żadnego z samorządów. Istotnym elementem Programu jest założenie o konieczności współpracy w jego realizacji wielu podmiotów, biorących udział w kształtowaniu warunków życia rodziny. Przyjmuje się zatem, iż administracja publiczna, organizacje pozarządowe, inne grupy i instytucje życia społecznego będą aktywnie włączały się w działania na rzecz rodziny – każdy partner na miarę własnych możliwości i uprawnień. W tym celu przewiduje się powołanie przez Marszałka Województwa Małopolskiej Rady Polityki Prorodzinnej, do której zaproszeni zostaną przedstawiciele instytucji zajmujących się kwestią rodziny a także reprezentanci tworzonych, lokalnych koalicji na rzecz rodziny.

Warto przypomnieć w tym miejscu, że reforma administracji, mająca miejsce w 1999 roku zakładała przede

wszystkim zlikwidowanie resortowe go podziału zadań na szczeblu samorządów lokalnych. Rozwiązywanie problemów społecznych wymaga bowiem podejścia bardziej kompleksowego i widzenia osoby w ramach rodziny w szerszym kontekście funkcjonowania społecznego. Sednem zmian miało być przesunięcie środka ciężkości z opieki instytucjonalnej w stronę rozbudowy środowiskowych form wsparcia, w ramach zintegrowanego systemu, w którym współdziałały wszystkie instytucje i organizacje, niezależnie od ich resortowej przynależności.

Do roku 1999 opieka nad dzieckiem usytuowana była w systemie edukacji. W praktyce działania opiekuńczo – wychowawcze ograniczały się tylko do pracy z dzieckiem. Tymczasem dobro dziecka wymaga oddziaływania również wobec rodziców, by prowadziło to do odbudowania prawidłowych relacji we wszystkich tych rodzinach, gdzie to jest jeszcze możliwe. Zjawiska obserwowane przed reformą w odniesieniu do pomocy rodzinom to: dublowanie zadań, świadczenie pomocy w ramach wąskiej specjalności resortów, brak spojrzenia kompleksowego na problemy i wielozakresowe świadczenie pomocy. Zmiany ustawowe, jakie nastąpiły wraz z reformą administracji, w odniesieniu do opieki nad dzieckiem spowodowały usytuowanie ich w kompetencjach jed-

nostek pomocy społecznej na szczeblu powiatowym. Z organizacyjnego punktu widzenia pomoc dziecku i rodzinie to domena Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie. Niezależnie od rozwiązań prawnych trzeba przyznać, że samorząd powiatowy wydaje się być właściwą jednostką podziału terytorialnego do realizacji lokalnej polityki na rzecz dziecka i rodziny. Przemawia za tym lokalna skala realizacji jej celów, która „pozwała ocenić (niejako z bliska) potrzeby konkretnych grup społecznych, wykreować właściwe mechanizmy zaspokajania tych potrzeb (dostosowanie form i metod działania instytucji polityki społecznej do lokalnej specyfiki)”. Zgodnie z przyjętymi uregulowaniami potrzeby rodziny powinny wyznaczać treściowy zakres programów i form działania służących wspomaganie rodziny we wszystkich jej funkcjach i procesie reintegracji.

Jednak w raporcie NIK z lipca 2001 o wynikach kontroli pt. „Udziałanie pomocy na usamodzielnianie wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych, resocjalizacyjnych, zakładów dla nieletnich oraz rodzin zastępczych”, czytamy, że „w większości PCPR nie podejmowało prób nawiązania współpracy z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami czy też fundacjami zajmującymi się niesieniem pomocy osobom znajdującym się w potrzebie. (...) 3/4 skontrolowanych jednostek nie opracowało dokumentu pod nazwą „Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych” (...). W jednostkach, w których dokument

ten został opracowany, kwestie związane z usamodzielnieniem wychowanków zostały całkowicie pominięte lub ujęte w sposób uogólniony”. Jakkolwiek wspomniany raport dotyczy kontroli prowadzonej tuż po ukonstytuowaniu się powiatów i być może do tego czasu sytuacja się zmieniła, wciąż jeszcze pozostaje wiele do zrobienia w kwestii budowania współpracy w środowisku lokalnym. Uważam, że zadania i miejsce PCPR w strukturze jednostek powiatu predestynuje tę instytucję do przyjęcia na siebie bardziej roli koordynatora systemu pomocy dziecku i rodzinie niż administratora podległych placówek. Podstawową płaszczyzną dla oceny skuteczności takiej roli byłaby płaszczyzna funkcjonalności – a więc to, jak uruchamiane inicjatywy, projekty i działania w ramach lokalnego systemu wsparcia, wpływają na zaspokajanie potrzeb rodzin, do których są one kierowane. Ważne jest aby projekty działań były poprzedzone diagnozą ujawniającą skalę potrzeb społecznych, potencjał kadrowy specjalistów, strukturę i formy pomocy oraz zasoby własne i innych.

Trzeba pamiętać, że polityka wobec rodziny to nie tylko działania wobec rodzin patologicznych ale także na rzecz tych, które starają się wypełniać swoje zadania w sposób prawidłowy – to kompleksowa propozycja wsparcia rodziny i dziecka. W tym celu potrzebne są działania obejmujące pomoc materialną, wyrównywanie szans edukacyjnych zapobieganie ubóstwu i bezrobociu, stanowiącego barierę w kreowaniu szans rozwoju

rodziny, przekształcanie form opieki instytucjonalnej w system rodzinny, pracę na rzecz powrotu dzieci do rodziny naturalnej, włączanie organizacji pozarządowych.

Przy tak wieloaspektowych i szerokich działaniach skuteczna wydaje się metoda polegająca na powoływaniu lokalnych porozumień i koalicji na rzecz realizacji konkretnych projektów i programów społecznych. W sytuacji braku środków finansowych zacieśnianie współpracy, optymalizacja rozwiązań, wyzwalanie oddolnych inicjatyw z wykorzystaniem całej infrastruktury społecznej i kapitału ludzkiego wydaje się podejściem najwłaściwszym.

Mam nadzieję, że przygotowany Wojewódzki Program Polityki Prorodzinnej przyczyni się do zacieśnienia współpracy wszystkich instytucji, organizacji i osób na rzecz poprawy warunków funkcjonowania rodzin w Małopolsce.

Jadwiga Pauli
Dyrektor ROPS

Bibliografia:

1. Błędowski P., 2002, Lokalna polityka społeczna wobec ludzi starych, SGH, Warszawa.
2. Rzecznik Praw Dziecka: „Pomoc dziecku w działaniach powiatu”. Materiały z konferencji w Krzywopłotach, Warszawa 2001

Kierunki działań i priorytety na lata 2004-2007 ujęte w Małopolskim Programie Polityki Prorodzinnej (wyciąg z uchwały SWM Nr. XX/280/04)

Działaniom podejmowanym na rzecz rodziny przez administrację publiczną i inne instytucje życia społecznego biorące udział w tym procesie (kościół i związki wyznaniowe, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne) musi towarzyszyć świadomość, iż jedynie koordynacja tych prac przynieść może zamierzony efekt. Rozdrobnienie wysiłków, działań o nawet największym dla rodziny znaczeniu, skazuje je na niepowodzenie lub przynajmniej osłabia ich efekty. Omawiając operacyjną część Programu należy zawsze pamiętać, iż opisane w nim zadania służyć mają z jednej strony stwarzaniu warunków do swobodnego rozwoju rodziny zdrowej społecznie, z drugiej zaś zapobieganiu patologizacji życia rodzinnego oraz konwalidować dysfunkcje rodzin patologicznych. Innymi słowy mechanizmy opisane w tej części Programu to jedynie próba zoperacjonalizowania działań o charakterze etycznym. W tym znaczeniu na plan pierwszy wysuwa się zawsze rodzina, jako wspólnota naturalna, posiadająca swoje niezbywalne prawa oraz pytanie o prawo do ingerencji w życie tej wspólnoty i – ewentualnie – zakres tej ingerencji. Dlatego też opisane zadania mają charakter *stricto* pomocniczy. Ich realizacja

w żaden sposób nie narusza autonomii i godności rodziny, ale raczej stanowi wypełnienie posłannictwa publicznego, jakim jest dbanie o godność osoby ludzkiej od poczęcia aż do naturalnej śmierci. Kierunki działań i priorytety na lata 2004-2007 zostały wskazane w 3 celach nadrzędnych:

- A. Promocja i kreowanie pozytywnego obrazu rodziny**
- B. Zdrowa, silna i aktywna rodzina**
- C. Efektywny system profilaktyki społecznej i pomocy rodzinom dysfunkcyjnym**

Realizację celów nadrzędnych zawarto w 17 celach operacyjnych oraz 54 zadaniach założonych na względnym poziomie ogólności, tak aby mogły być dopracowywane i rozwijane w trakcie realizacji Programu. Sposób realizacji celów i zadań Programu określono w dalszej części artykułu. Autorzy Programu pokładają nadzieję, iż będzie on pomocny w realizacji powiatowych programów polityki prorodzinnej. Szczegółowe cele i zadania dostępne na stronie internetowej www.malopolskie.pl.

Cel nadrzędny:**A. Promocja i kreowanie pozytywnego obrazu rodziny****Cele operacyjne:****A.1. Przygotowanie dzieci i młodzieży do pełnienia funkcji rodzinnych i społecznych****Zadania**

Promowanie kampanii edukacyjnych i społecznych w zakresie zachowań prozdrowotnych A.1.1.

Rozwój poradnictwa wspierającego wychowanie i edukację dzieci i młodzieży A1.2.

Przeciwdziałanie zjawiskom patologii wśród dzieci i młodzieży A.1.3.

Zintensyfikowanie działań na rzecz wychowania do wartości, wspieranie podmiotów zajmujących się wychowaniem A.1.4.

Cele operacyjne:**A.2. Poprawa umiejętności uczestnictwa w aktywnym życiu społecznym****Zadania**

Realizacja Programu partnerstwa lokalnego A.2.1.

Kreowanie społeczeństwa obywatelskiego poprzez uaktywnianie organizacji pozarządowych A2.2.

Cele operacyjne:**A.3. Poprawa możliwości odpoczynku rodzin, dzieci i młodzieży****Zadania**

Rozwój aktywnych form spędzania wolnego czasu A.3.1.

Poprawa infrastruktury bazy turystycznej i sportowej A3.2.

Wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych „Rodzina – rodzinie” A.3.3.

Cele operacyjne:**A.4. Promocja rodziny i prorodzinna edukacja społeczeństwa****Zadania**

Upowszechnianie i wspieranie finansowe programów tworzonych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje pozarządowe na rzecz wspierania rodziny A.4.1.

Kształtowanie współodpowiedzialności za najważniejsze obszary życia rodzinnego poprzez zintensyfikowanie działań na rzecz wychowania do wartości rodzinnych A.4.2.

Cele operacyjne:**A.5. Promowanie uczestnictwa w kulturze****Zadania**

Podnoszenie poziomu edukacji kulturalnej A.5.1.

Zwiększenie uczestnictwa rodzin w życiu kulturalnym poprzez oferty cenowe instytucji kulturalnych A.5.2.

Cele operacyjne:**A.6. Stworzenie zintegrowanego systemu informacji dotyczącej prowadzonych działań polityki prorodzinnej****Zadania**

Stałe zbieranie i opracowywanie wyników badań i ekspertyz dotyczących prowadzonej polityki prorodzinnej A.6.1.

Stworzenie sieci wymiany informacji pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w politykę prorodzinną

A.6.2.

Stworzenie bazy informacyjnej o podejmowanych działaniach i możliwościach pomocy osobom potrzebującym

A.6.3.

Cel nadrzędny:

B. Zdrowa, silna i aktywna rodzina

Cele operacyjne:

B.1. Poprawa dostępu do zatrudnienia

Zadania

Realizacja programów związanych z uaktywnieniem rynku pracy B.1.1.

Wdrażanie specjalistycznych programów ukierunkowanych na pomoc w znalezieniu pracy rodzinom gdzie żaden z członków nie pracuje B.1.2.

Wspieranie rozwoju małych, rodzinnych firm B.1.3.

Cele operacyjne:

B.2. Poprawa stanu zaspakajania potrzeb mieszkaniowych

Zadania

Wspieranie lokalnego rozwoju budownictwa społecznego oraz socjalnego B.2.1.

Inicjowanie tańszych form budownictwa indywidualnego oraz wielorodzinnego na sprzedaż lub wynajem (adaptacje nieużytych lokali, strychów, nowe budownictwo) B.2.2.

Tworzenie lokalnych programów poprawiających dostępność do podstawowych udogodnień w gospodarstwach domowych B.2.3.

Cele operacyjne:

B.3. Poprawa dostępu do edukacji i wychowania

Zadania

Wspieranie powstających informacyjnych centrów edukacyjnych B.3.1.

Wspieranie istniejących wyższych szkół zawodowych w Nowym Sączu, Tarnowie, Nowym Targu oraz powstającej w Oświęcimiu B.3.2.

Dostosowywanie oferty szkolnictwa średniego do prognoz kompetencji zawodowych mieszkańców województwa małopolskiego B.3.3.

Wspieranie i położenie nacisku na odpowiedni poziom nauczania języków obcych w związku z wstąpieniem do Unii Europejskiej -programy stypendialne dla rodzin wielodzietnych B.3.4.

Położenie nacisku na doskonalenie zawodowe nauczycieli z ukierunkowaniem na wychowanie do wartości rodzinnych B.3.5.

Cele operacyjne:

B.4. Poprawa zdrowia rodzin

Zadania

Wspieranie i popularyzowanie programów promujących zdrowy styl życia oraz profilaktycznych programów edukacyjnych dla młodzieży i grup zwiększonego ryzyka w zakresie wszelkich uzależnień B.4.1.

Wspieranie realizacji szczegółowych lokalnych programów z zakresu Ochro-

ny Zdrowia B.4.2.
Opracowywanie i realizacja szczegółowych programów, w tym nad matką i dzieckiem: Programy Promocji Karmienia Piersią-Programy Poprawy Szczepień ochronnych B.4.3
Poprawa zdrowia rodzających B.4.4.

Cele operacyjne:

B.5. Poprawa jakości pomocy udzielanej rodzinie

Zadania

Udzielanie wsparcia edukacyjnego i merytorycznego jednostkom organizacyjnym pomocy społecznej edukacyjnym, ochrony zdrowia poprzez położenie nacisku na doskonalenie zawodowe B.5.1.
Wyracowanie zasad poradnictwa

rodzinnego w każdym ważnym obszarze życia społecznego w instytucjach udzielających bezpośrednio świadczeń rodzinom B.5.2.

Cele operacyjne:

B.6. Pomoc rodzinie z osobami niepełnosprawnymi

Zadania

Pomoc w wypełnianiu zadań opiekuńczych i wychowawczych B.6.1.
Działania na rzecz aktywizacji zawodowej i ekonomicznego usamodzielniania się osób niepełnosprawnych B.6.2.
Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w każdym obszarze życia publicznego poprzez realizację specjalistycznych programów B.6.3.

Cel nadrzędny:

C. Efektywny system profilaktyki społecznej i pomocy rodzinom dysfunkcyjnym

Cele operacyjne:

C.1. Sprawnie funkcjonujący regionalny system wsparcia, wychowania i opieki nad rodziną i dzieckiem

Zadania

Wspieranie merytoryczne jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w realizacji zadań na rzecz rodziny i dziecka C.1.1.
Wdrażanie lokalnych, środowiskowych systemów wspierania rodziny w realizacji jej funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez poszerzenie oddziaływania najskuteczniejszych form poradnictwa, terapii rodzinnej,

pomocy socjalnej C.1.2
Promowanie rodzinnych form opieki zastępczej poprzez wdrażanie modelowych rozwiązań wspierania rodzin i dzieci pozbawionych opieki rodzin naturalnych C.1.3.
Położenie nacisku na pracę socjalną z rodziną C.1.4

Cele operacyjne:

C.2. Wdrożenie nowych, alternatywnych rozwiązań na rzecz dzieci pozbawionych opieki rodziny sposobem usprawnienia lub ograniczenia opieki instytucjonalnej

Zadania

Zmiana profilu usług świadczonych w placówkach opiekuńczo wychowawczych na rzecz rozwoju instytucji podejmującej pracę z rodziną dysfunkcyjną C.2.1

Wspieranie procesu przekształceń tradycyjnej sieci placówek opiekuńczo-wychowawczych w rozwoju w kierunku instytucji środowiskowych – tworzenie świetlic i ognisk wychowawczych. C.2.2.

Poprawa jakości usług świadczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz podejmowanie pracy z rodziną wychowanka na rzecz powrotu dziecka do rodziny C.2.3.

Wdrażanie nowatorskich programów realizowanych w środowisku lokalnym dla wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze C.2.4.

Cele operacyjne:

C.3. Spójny i wielopoziomowy system pomocy osobom uwikłanym w przemoc domową

Zadania

Koordinacja i podniesienie skuteczności działań służb pomagających ofiarom agresji i przemocy oraz pracującymi ze sprawcami C.3.1.

Rozwój lokalnych zespołów interdyscyplinarnych – integracja osób i instytucji w procesie pomocy osobom uwikłanym w przemoc domową C.3.2.

Sprawnie działający Program „Przeciw Przemocy” – nabycie umiejętności tworzenia lokalnych koalicji prze-

ciw przemocy w powiatach województwa małopolskiego C.3.3.

Tworzenie ponadresortowego systemu informacji o prawach, możliwościach pomocy oraz ofercie instytucjonalnej na rzecz ofiar przemocy domowej C.3.4

Cele operacyjne:

C.4. Ponadresortowy system profilaktyki społecznej i resocjalizacji dzieci, młodzieży i dorosłych

Zadania

Promowanie zdrowego stylu życia w celu ograniczenia rozprzestrzeniania się zachowań ryzykownych C.4.1.

Rozwój wsparcia środowiskowego dla dzieci i młodzieży zagrożonej demoralizacją C.4.2.

Stworzenie specjalistycznych programów dla rodzin z członkami opuszczającymi zakłady karne umożliwiającym aktywne uczestnictwo w życiu społecznym C.4.3

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu rodzin defaworyzowanych C.4.4

Cele operacyjne:

C.5. Przeciwdziałanie ubóstwu jako przyczyny dysfunkcji rodziny

Zadania

Wdrażanie lokalnych, specjalistycznych programów przeciwdziałania ubóstwu C.5.1.

Uaktywnianie organizacji pozarządowych i wolontariatu na rzecz pomocy rodzinom dotkniętym ubóstwem C.5.2.

Powiaty Małopolski przeciw przemocy.

O efektach programu „Przeciw Przemocy. Budowanie lokalnych koalicji – interwencje w przemocy domowej”.

Przemoc

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem, które występuje w wielu polskich domach¹. Każdego dnia, wykorzystując przewagę siły, ktoś bliski narusza prawa i dobra osobiste członka rodziny, rani fizycznie i psychicznie, powoduje niewyobrażalne szkody. Przemoc niszczy cały system rodzinny, wytwarza w ofierze postawę słabości, bezbronności, poczucie zajmowania z góry przegranej pozycji. W dzieciach utrwala przekonanie, że siła i przemoc są integralną częścią dorosłego życia. Strach i niechęć do jej ujawniania powoduje, iż trudno w pełni oszacować skalę zjawiska, dotrzeć do ofiar i przekonać je do tego, że można przerwać paśmo cierpień.

Inicjatywa

Waga i skala problemu nie pozostaje jednak niezauważona. W Polsce coraz częściej mówi się o przemocy podkreślając, że jest ona działaniem, którego nic nie usprawiedliwia,

stanowi przestępstwo ścigane przez prawo, a nie sprawę rodzinną.

W odpowiedzi na duże zainteresowanie problematyką przemocy w rodzinie Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, zgodnie z Wojewódzkim Programem Polityki Prorodzinnej, od 3 lat wdraża w wybranych powiatach województwa program „Przeciw Przemocy – tworzenie lokalnych koalicji na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej w Małopolsce”. W 2002 roku programem pilotażowym objęte zostały trzy powiaty: bocheński, dąbrowski i tarnowski ziemski. Rok później schemat budowania lokalnych koalicji i podejmowania interwencji w przemocy domowej zaczęto wdrażać w powiecie proszowickim i wadowickim. W 2004 roku do programu dołączyły kolejne dwa powiaty: wielicki i tatrzański. W konsekwencji programem objętych zostało 57 gmin województwa.

Założenia

Inicjatywa budowy systemu pomocy dla ofiar i sprawców przemocy zrodziła się w sytuacji braku kompleksowego wsparcia i informacji o możliwościach pomocy dla rodzin uwikłanych w przemoc domową. Podstawowym założeniem programu „Przeciw Przemocy” stało się zatem stworzenie zintegrowanego systemu pomocy

¹ Ze sprawozdań jednostek podległych Komendzie Wojewódzkiej Policji w Krakowie wynika, iż w 2003 roku przeprowadzono 4735 interwencji domowych dotyczących przemocy w rodzinie. Pokrzywdzonych przemocą domową w województwie było 9930 osób.

ofiaram oraz ich rodzinom, dążenie do scalenia rozproszonych dotąd działań instytucji tak, aby powstały koalicje na rzecz przeciwdziałania przemocy, skupiające specjalistów z różnych dziedzin, kompetencyjnie i emocjonalnie gotowych do udzielenia pomocy osobom dotkniętym przemocą. Takie zespoły profesjonalistów – koalicje gminne, wypracowują własne zasady interwencji i zmiierzają do nawiązania współpracy z władzami lokalnymi, jak i pozyskania społecznego poparcia dla podejmowanych działań.

Wdrażanie programu „Przeciw Przemocy” odbywa się w dwóch etapach. Pierwszy obejmuje cykl szkoleń i warsztatów dla pracowników pomocy społecznej, członków gminnych komisji, policji, wymiaru sprawiedliwości, oświaty, służby zdrowia. Uczestnicy uzyskują tę samą wiedzę na temat przemocy i nabywają wspólnej świadomości problemu, przez co już na początku procesu integrują się ze sobą. W tym miejscu rozpoczyna się przejście do drugiego etapu wdrażania programu – do tworzenia lokalnych koalicji na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, wypracowania modelu interwencji oraz jego zastosowania w praktyce. Nad wdrażaniem programu w powiatach czuwają Koordynatorzy Powiatowi organizując spotkania lokalnych koalicji i pozostając w stałym kontakcie z Liderami Gminnymi. Zadaniem tych ostatnich jest zakładanie zespołów interdyscyplinarnych w poszczególnych gminach. Udział w programie jest bezpłatny dla wszystkich uczestników. Koszty szkoleń pokrywa Re-

gionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie.

Cele programu

Zasadniczym celem programu „Przeciw Przemocy” jest stworzenie na gruncie poszczególnych gmin systemu współpracy pomiędzy wszystkimi instytucjami i placówkami, których pracownicy mogą zidentyfikować przemoc w rodzinie, potrafią podjąć interwencję i współdziałać w procesie pomocy ofierze i jej rodzinie. Program zmierza również do poszerzenia poziomu wiedzy na temat przemocy domowej, podniesienia skuteczności działań służb pomagających ofiarom i pracujących ze sprawcami, a także do zwiększenia społecznego zaangażowania w sprawę przeciwdziałania przemocy.

Osiągnięcia lokalnych koalicji

Uczestnicy programu podczas szkoleń i warsztatów wyposażeni zostali w wiedzę i doświadczenie ułatwiające im zorganizowanie się, na poziomie gmin, w interdyscyplinarne zespoły specjalistów i podjęcie działań praktycznych. Każda koalicja gminna stanęła w obliczu konieczności poczynienia kroków zmierzających w kierunku rozpropagowania swojej misji oraz wyznaczenia i realizacji zadań własnych na rzecz ograniczania przemocy w rodzinie. Tym, którzy przystąpili do programu w pierwszym lub drugim roku wdrażania, na ogół udało się dokonać najwięcej. W większości powiatów są już widoczne rezultaty programu w postaci zrealizowanych inicjatyw i podjętych działań.

W powiecie **bocheńskim** przeszkolono ponad 70 osób. Po zakończeniu części warsztatowej z inicjatywy uczestników powstał informator zawierający ich dane i kontakty. Zwrócono się do instytucji powiatowych z prośbą o wyznaczenie osób do ewentualnej współpracy. Opracowany został informator o rozpoczętej akcji oraz miejscach, gdzie można uzyskać specjalistyczną pomoc. Ulotki informacyjne rozwieszono we wszystkich placówkach zatrudniających uczestników szkoleń. Zadbano również o kampanię medialną programu. Na łamach Dziennika Polskiego oraz w rozgłośni radiowej MAKS zaczęły pojawiać się informacje o podjętej w powiecie akcji na rzecz przeciwdziałania przemocy. W prasie ukazały się doniesienia o działalności miejskich i gminnych punktów konsultacyjnych dla ofiar przemocy, poradni specjalistycznych i telefonów zaufania. Nawiązano współpracę ze Schroniskiem dla Ofiar Przemocy, Przymiotnikiem dla Osób Bezdomnych, Ośrodkami Interwencji Kryzysowej, Szpitalem Psychiatrycznym w Krakowie, klubami AA., AlAnon, Komitetami Praw Dziecka, centrami terapii uzależnień. Rozpoczęto również serię spotkań ze słuchaczami Medycznego Studium Zawodowego, podczas których odbywały się wykłady między innymi z zakresu przemocy, mające na celu walkę ze stereotypami i mitami funkcjonującymi w społeczeństwie. W 2003 roku w powiecie przeprowadzone zostało szkolenie dotyczące pracy ze sprawcą przemocy. W związku z obchodami Dnia Ofiar Przestępstw w okresie od

23 do 27 lutego br. specjaliści z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bochni oraz Prokuratury Rejonowej udzielali pokrzywdzonym informacji o przysługujących im świadczeniach socjalnych i prawach. Od początku wdrażania programu najbardziej aktywnym ośrodkiem stał się PCPR, do którego zgłaszali się po pomoc klienci z całego powiatu. Próby uaktywnienia lokalnych koalicji do tej pory nie doprowadziły do przeniesienia akcentu interwencji.

Przystąpienie powiatu **dąbrowskiego** do programu „Przeciw Przemocy” otworzyło przed mieszkającymi na jego terenie rodzinami, borykającymi się z problemem przemocy domowej, szansę na uzyskanie specjalistycznej pomocy. Wcześniej oferta dostępna dla osób pokrzywdzonych była dość ograniczona. Opierała się głównie na funkcjonujących w każdej gminie jednostkach samorządowych. Uzupełniały ją typowe instytucje powiatowe. Szkolenia, rozpoczynające proces wdrażania programu, w których udział wzięło ok. 30 osób, głównie pracowników pomocy społecznej, pedagogów oraz policjantów, pozwoliły na poszerzenie wiedzy o samym problemie, jak i o możliwościach udzielenia konkretnej pomocy. Przyczyniło się to również do poprawy kontaktów pomiędzy ludźmi reprezentującymi różne środowiska zawodowe, stworzyło możliwość na przełamanie barier i stereotypów. Dodatkowym „krokiem na przód” było także przeprowadzone na przełomie 2003 i 2004 roku szkolenie z zakresu pracy ze sprawcą przemocy. Podjęta

w powiecie inicjatywa i towarzysząca jej atmosfera pozwoliły w gminie Dąbrowa Tarnowska na przeniesienie części środków finansowych z budżetu profilaktyki na cele związane z budowaniem lokalnych koalicji i przeciwdziałaniem przemocy. W rezultacie w Dąbrowie Tarnowskiej uruchomiono Punkt Konsultacyjny dla osób uwikłanych w przemoc domową, który zgłoszony został do Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”. Do dyżurującej 3 razy w tygodniu placówki w 2003 roku zgłosiło się po pomoc ponad 50 osób. Specjaliści z Punktu Konsultacyjnego współpracują z dzielnicowymi Komendy Powiatowej, kuratorami, psychologami z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Najstabilniej wygląda współdziałanie z Prokuraturą. Mimo, iż Punkt Konsultacyjny finansowany jest ze środków gminy, z jego pomocy korzystają bezpłatnie mieszkańcy całego powiatu. Taką sytuacją w dużej mierze spowodowana została słabszym rozwojem lokalnych koalicji w pozostałych gminach. W gminie Gręboszów przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej działa Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy i Osób z Problemem Alkoholowym, w gminie Szczucin cyklicznie odbywają się spotkania na rzecz przeciwdziałania przemocy w gronie pedagogów, złożony został również wniosek o uruchomienie placówki pomagającej ofiarom przemocy. W gminie Olesno osoby z rodzin dotkniętych przemocą mogą zgłaszać się do lekarza dyżur-

ującego w ośrodku zdrowia, zaś na terenie gminy Mędrzechów pokrzywdzeni liczyć mogą na pomoc Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Taki stan rzeczy odbiega jednak od podstawowych założeń programu zwłaszcza w przypadku dwóch innych gmin, gdzie nie wyznaczono liderów gminnych. Zaistniała sytuacja wymaga modyfikacji poprzez uaktywnienie lokalnych koalicji, w obrębie których powinna następować interwencja i pierwsza pomoc.

Inicjatywa budowy lokalnych koalicji podjęta została również na terenie powiatu **tarnowskiego ziemskiego**. Wśród uczestników szkoleń najliczniejszą kategorię zawodową, obok pracowników socjalnych, stanowili policjanci, co ma niebagatelne znaczenie, bowiem udział Policji jest niezbędnym elementem powodzenia programu. Po zakończeniu części warsztatowej zredagowane zostały ulotki informujące, gdzie można uzyskać poradę i pomoc, w sytuacji, kiedy w rodzinie występuje przemoc. W początkowej fazie projektu korzystano z pomocy Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Tarnowie, jednak z uwagi na coraz większą liczbę osób zgłaszających się po pomoc Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowie zatrudniło psychologa. W październiku 2002 roku przy Urzędzie Gminy Tarnów udało się uruchomić Punkt Konsultacyjny dla osób z rodzin z problemem alkoholowym i doznających przemocy. Dyżurują tam: psycholog, pedagog szkolny, doradca w sprawach społecznych i rodzinnych, instruktor terapii uzależnień. W proces zwal-

czania przemocy zostali także włączeni członkowie Gminnych Komisji Przeciwdziałania Alkoholizmowi. Mają oni zwracać szczególną uwagę na to, czy w rodzinie oprócz problemu alkoholowego nie występuje problem przemocy.

W toku wdrażania i realizacji programu „Przeciw Przemocy” w powiecie **proszowickim** przeszkolono 53 osoby – pracowników socjalnych, prawników, przedstawicieli służby zdrowia, pedagogów szkolnych, policjantów, kuratorów sądowych, pracowników Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Raz w miesiącu odbywają się spotkania zespołu interdyscyplinarnego. Uczestnicy programu przygotowali ulotki informujące gdzie należy się zwrócić z problemem przemocy w rodzinie. Powstanie koalicji gminnych zostało również ogłoszone w dodatku lokalnym Dziennika Polskiego i w Gazecie Krakowskiej. W wyniku działań reklamowych i medialnych wzrosła liczba osób zgłaszających się po pomoc. Na skutek interwencji członków koalicji trzy matki z dziećmi objęte zostały pomocą w formie umieszczenia w hotelu, oraz otrzymały wsparcie psychologiczne i prawne. Aby zabezpieczyć potrzeby mieszkańców powiatu od 1 stycznia br. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zatrudniło psychologa i prawnika, których pracę współfinansuje samorząd powiatu wraz z samorządami gmin w ramach funkcjonującego specjalistycznego poradnictwa.

Kolejne koalicje powstały na terenie 10 gmin powiatu **wadowickiego**. W szkoleniach i warsztatach uczest-

niczyło około 70 osób, z czego 65 zadeklarowało chęć dalszej współpracy. Zespoły specjalistów zaczęły działać przy istniejących już instytucjach pomocy społecznej. W celu nagłośnienia programu „Przeciw Przemocy” przygotowano i rozpowszechniono wśród mieszkańców powiatu ulotki, na których znalazły się informacje dotyczące powstałych koalicji, osób pełniących funkcje liderów gminnych oraz miejsc i numerów telefonów, pod którymi można szukać pomocy. Również w lokalnej prasie pojawiły się wzmianki o funkcjonowaniu koalicji, formach pomocy dla ofiar i sprawców przemocy. Uczestnicy programu praktykują zasadę regularnych spotkań, podczas których sprawozdają swoją działalność i wymieniają doświadczenia. W gminie Andrychów, Mucharz i Wieprz takie spotkania odbywają się raz w miesiącu, w pozostałych gminach przynajmniej raz na kwartał. Bardzo dobrze układa się współpraca lokalnych koalicji z Policją powiatową – zarówno z dzielnicowymi, jak i z przedstawicielami Wydziału Prewencji. Dodatkowo w siedzibie Policji odbywają się spotkania ze sprawcami przemocy domowej, prowadzone przez terapeutę z Wadowickiego Punktu Pomocy Rodzinie. W Powiatowym Ośrodku Wsparcia, przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie prowadzone są konsultacje dla rodzin dotkniętych przemocą. W gminie Wieprz działa natomiast grupa terapeutyczna dla ofiar przemocy.

W połowie kwietnia br. do programu „Przeciw Przemocy” przystąpił po-

wiat **wielicki i tatrzański**. Z uwagi na stosunkowo niedługi okres czasu od zapoczątkowania procesu wdrażania programu w obu powiatach, koalicje nie mają jeszcze w swoim dorobku spektakularnych osiągnięć. Rozpoczynają dopiero swoją działalność, organizują się, nawiązują pierwsze kontakty i starają się przezwyciężać początkowe trudności. Jak dotąd, w powiecie wielickim udało się przeszkolić 34 osoby z 5 gmin. Utworzono centrum koordynacji programu z siedzibą w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie. Inicjowana jest współpraca z powiatową Policją. Podobnie w powiecie tatrzańskim – tam również powstało 5 koalicji gminnych, w których działa niemal 30 specjalistów. Powodzeniem zakończyło się natomiast zainicjowanie współdziałania pomiędzy wszystkimi powiatowymi instytucjami mogącymi służyć pomocą rodzinom uwikłanym w przemoc domową.

Wnioski

Jak wynika ze sprawozdań Koordynatorów Powiatowych Programu „Przeciw Przemocy” założone cele udaje się realizować, zwłaszcza wtedy, gdy współpraca pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy na terenie powiatu układa się pomyślnie. Dotyczy to przede wszystkim Policji i wymiaru sprawiedliwości. Tam, gdzie tak

było wypracowane zostały konkretne więzi współdziałania osób i instytucji w środowisku lokalnym, co znalazło swe odzwierciedlenie w zwiększeniu liczby osób, które przezwyciężając strach, słabość i wstyd, odważyły się zwrócić o pomoc do specjalistów. Sprawność działań ograniczających przemoc zagwarantowało w dużym stopniu zwiększenie świadomości uczestników programu, co do realnych możliwości udzielania pomocy pokrzywdzonym i budowania społecznej świadomości przeciwdziałania przemocy.

Dalsze powodzenie programu wymaga podsumowania dotychczasowego etapu jego realizacji, wymiany doświadczeń i sugestii, skonsultowania sposobów przezwyciężania barier i przeszkód w funkcjonowaniu lokalnych koalicji i zaprojektowania na tej podstawie kolejnych działań. Celowi temu służyć ma spotkanie Koordynatorów Powiatowych w siedzibie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie, zaplanowane na koniec czerwca br.

** Informacje o osiągnięciach lokalnych koalicji pochodzą z przygotowanych dla potrzeb artykułu sprawozdań Koordynatorów Powiatowych.*

*Małgorzata Kietkowicz
ROPS Kraków*

Zatrudnienie socjalne - szansą dla bezrobotnych na lokalnych rynkach pracy.

Projekt polsko-flamandzki

Zgodnie z zapowiedzią z poprzedniego numeru „es-o-es” chcemy Państwu na bieżąco przekazywać informacje dotyczące realizowanego przez nasz ośrodek wspólnie z gminami: Wieprz, Mogilany i Kraków oraz Krakowską Fundacją „Hamlet” nowatorskiego projektu „Zatrudnienie socjalne – szansą dla bezrobotnych na lokalnych rynkach pracy”.

Podczas trzech ostatnich miesięcy osoby zaangażowane w realizację projektu, uczestniczyły m.in. w warsztatach, których głównym celem było nabycie umiejętności pracy z klientem trudnym, jak również wzięły udział w dwóch wyjazdach studyjnych – do Wrocławia i Flandrii Wschodniej (Belgia), gdzie miały okazję zapoznać się z rozwiązaniami z zakresu aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W niniejszym artykule pragniemy Państwu przybliżyć inicjatywy podejmowane przez naszego partnera z Flandrii, w zakresie gospodarki społecznej, z którymi zaznajomiliśmy się podczas wizyty w Belgii, jak również przedstawić metody pracy z klientem trudnym, które poznaliśmy podczas warsztatów w Zakopanem.

WARSZTATY

W dniach 20 – 21 maja w Zakopanem, przedstawiciele z gmin: Wieprz,

Mogilany i Kraków oraz Krakowskiej Fundacji „Hamlet”, wzięły udział w warsztatach mających na celu nabycie umiejętności w zakresie relacji interpersonalnych jak również komunikacji społecznej, niezbędnych do pracy z klientem bezrobotnym.

Zajęcia prowadzone były przez doradcę zawodowego/psychologa, osobę zajmującą się od wielu lat pracą z osobami mającymi trudność z odnalezieniem się na rynku pracy.

Podczas szkolenia, uczestnicy, poprzez szereg różnorodnych ćwiczeń i testów, poznawali m.in. metody skutecznej współpracy z ludźmi – zasady skutecznej komunikacji, sztuki prowadzenia rozmowy. Umiejętności komunikowania się, przekazywania oraz zdobywania informacji, niezbędne są zarówno do pracy z osobą zagrożoną wykluczeniem, ale także w naszych codziennych kontaktach z ludźmi. Analiza sposobu mówienia i słuchania pozwoliła na określenie typów słuchaczy i mówców wśród uczestników warsztatów. Przyjrzenie się cechom własnej osobowości pozwoliło na zrozumienie słabych stron i odkrycie zalet – jest to klucz do skutecznego zrozumienia nie tylko siebie, ale i drugiego człowieka.

Poprzez ćwiczenia uczestnicy zachęcani zostali do refleksji nad obszarem własnej kompetencji, motywacji

do pracy i systemu wartości. Dowiedzieli się skąd i jak czerpią energię, na co głównie zwracają uwagę zbierając informację, jak podejmują decyzję i jaki przyjęli model życia. Dokładne sprecyzowanie posiadanych przez uczestników cech, pozwoliło określić, do jakiej pracy najbardziej pasuje ich typ osobowości.

Celem modułu dotyczącego asertywności była pomoc w identyfikowaniu myśli i uczuć dotyczących własnej osoby oraz otoczenia, a także określenie rodzaju zachowań stosowanych przez nas samych. Uczestnikom szkolenia zostały przybliżone podstawowe wiadomości dotyczące asertywności – dlaczego zachowujemy się agresywnie, ulegle i asertywnie. Co ryzykujemy poprzez takie, a nie inne zachowanie. W jaki sposób należy bronić swoich racji, unikać zachowań agresywnych i uległych.

Nad zagadnieniami dotyczącymi: autoprezentacji i marketingu własnej osoby, strategii organizowania sobie pracy, jak również aspektów dotyczących sytuacji konfliktowych i stresu, uczestnicy szkolenia pracowali podczas drugiego dnia warsztatów.

Nabyte umiejętności społeczne są już wykorzystywane w pracy trenerów z klientami trudnymi z gmin bio-rących udział w projekcie.

Wizyta studyjna w kraju partnera – Flandrii Wschodniej

W dniach 14 – 21 czerwca, osoby zaangażowane w projekt „Zatrudnienie socjalne – szansą dla bezrobotnych na lokalnych rynkach pracy”, miały okazję zapoznać się z belgijski-

mi rozwiązaniami z zakresu ekonomii społecznej – pomysłami na funkcjonowanie firm socjalnych oraz instytucjami i inicjatywami regionu dotyczącymi aktywizacji zawodowej i społecznej grup największego ryzyka – niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych, osób nieposiadających wykształcenia ani doświadczenia zawodowego, imigrantów. Chcielibyśmy przybliżyć Państwu doświadczenia naszego zagranicznego partnera, gdyż mamy nadzieję, że większość sprawdzonych pomysłów i inicjatyw może stanowić inspirację dla podmiotów planujących zmierzyć się z próbą wdrażania różnych form zatrudnienia wspieranego.

Pierwszą instytucją, z którą mieliśmy okazję zapoznać się był Grijkoort w miejscowości Ronse. Grijkoort składa się z dwóch struktur: Centrum Wspieranego Zatrudnienia oraz firmy socjalnej w Kluisbergen, wykonującej usługi ogrodnicze i budowlane.

Funkcją Centrum Wspieranego Zatrudnienia Grijkoort jest podejmowanie inicjatyw podnoszących zdolności grupy docelowej do samodzielnego zatrudnienia. Oferta szkoleniowa dla osób trafiających tu, głównie z belgijskich odpowiedników urzędów pracy i ośrodków pomocy społecznej, dotyczy przyuczania do zawodów związanych z usługami gastronomicznymi, ogrodnictwem oraz profesjonalnym prasowaniem. Osoby odbywające naukę w Centrum mają okazję zdobyć praktyczne doświadczenia poprzez czasowe zatrudnienie w działającej przy Centrum restauracji oraz prasowni.

Firma socjalna Grijkoort w Kluisbergen zatrudnia osoby długotrwale bezrobotne, które z przyczyn osobistych lub kontekstu społecznego

(np. negatywnych stereotypów) mają problemy z podjęciem lub utrzymaniem pracy. Głównym celem firmy jest edukacja, przyuczanie do zawodu, własnej aktywności oraz w efekcie – znalezienie zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Cel ten realizowany jest poprzez zatrudnienie w chronionym środowisku pracy. Rolę „nauczycieli” pełnią: trener zawodu (technical coach) oraz trener umiejętności osobistych i społecznych (job coach). Uczestnicy, rekrutowani w ten sam sposób co osoby w Centrum, zatrudnione są przez firmę socjalną w branży ogrodniczej oraz budowlanej, a ich usługi

mogą nabywać zarówno osoby prywatne, firmy jak i instytucje publiczne. Z tymi ostatnimi firma socjalna często podpisuje roczne kontrakty (np. „na utrzymanie zieleni”). Ciekawą zależnością jest fakt, że osoby przebywające w Centrum Zatrudnienia Socjalnego w większości znajdują zatrudnienie na otwartym rynku, natomiast zatrudnieni w firmie socjalnej nie potrafią poradzić sobie w warunkach niechronionego środowiska pracy.

Zarówno Centrum Wspieranego Zatrudnienia jak i firma socjalna Grijkoort korzystają z zewnętrznych udogodnień oferowanych przez władze federalne i lokalne. Płace grupy docelowej są subsydiowane zarówno przez rząd flamandzki jak i belgijski (z funduszu bezrobocia). Dodat-

kowym udogodnieniem jest zwolnienie z pełnej składki na ubezpieczenie społeczne – zamiast 33% – 7%. Ułatwieniem działalności są również symboliczne opłaty za najem lokali oraz pierwszeństwo przy zlecaniu przez władze lokalne prac firmom socjalnym (zapis w strategii lokalnej o konieczności przeciwdziałania bezrobociu i zjawiskom marginalizacji społecznej).

Kolejnym, bardzo interesującym przedsięwzięciem jest firma Job&Co – sprawnie zarządzana instytucja o złożonej acz przejrzystej strukturze. Składa się z pięciu działów: punktu informacyjnego dla osób niepełnosprawnych, punktu informacyjnego dla osób: o niskich kwalifikacjach, długotrwale bezrobotnych, cudzoziemców. Dział ten jest również odpowiedzialny za sprawne funkcjonowanie komputerowej bazy danych nt. miejsc pracy i wymagań związanych z danym stanowiskiem oraz, z drugiej strony, gromadzenie informacji nt. osób poszukujących pracy. Trzecia komórka Job&Co odpowiedzialna jest za pozyskiwanie funduszy zewnętrznych, za projekty i współpracę z organizacjami zajmującymi się problematyką aktywnych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Czwartym ogniwem Job&Co jest firma Duet, która zaczynała działalność jako firma socjalna, lecz po trzech latach korzystania z różnego typu subwencji, usamodzielniała się i jest świetnie prosperującym przedsięwzięciem oferującym usługi gastronomiczne (m.in. cukiernia, usługi cateringowe). Duet zatrudnia osoby niepełnosprawne,

przy czym stara się nie rozgłaszać tej informacji – firma ma zdobywać klientów dzięki usługom i produktom wysokiej jakości. Pracownicy otrzymują za swą pracę, która jest mimo wszystko trochę mniej wydajna, wynagrodzenie równe zarobkom w innych prywatnych firmach. Piątym elementem struktury Job&Co jest warsztat socjalny dla osób najbardziej widocznie niepełnosprawnych, głównie psychicznie chorych, nie potrafiących odnaleźć się na rynku pracy.

Job&Co zajmuje się również umiejscowianiem na otwartym rynku pracy osób z grupy docelowej za pośrednictwem trenera (coacha). Zakres obowiązków trenera jest bardzo szeroki – zaczyna się w momencie pojawienia się osoby w siedzibie organizacji. Należy przeprowadzić z nią rozmowę mającą na celu odkrycie mocnych stron, wynikających zarówno z ewentualnego doświadczenia zawodowego jak i cech charakteru. Do powyższego profilu dobierane są odpowiednie szkolenia techniczne oraz umiejętności społecznych. Następnym krokiem jest wyszukanie przez coacha miejsca pracy oraz rozmowa z pracodawcą na temat oczekiwań wobec kandydata. W momencie gdy podopieczny przejdzie pomyślnie przez rozmowę kwalifikacyjną, przy której trener towarzyszy, coach zajmuje się całą stroną administracyjną (załatwienie przysługujących pracodawcy subsydiów, itp.). Zaczyna się pierwszy okres pracy – coach pracuje z podopiecznym na jego stanowisku pracy. Po jakimś czasie rozpoczyna się okres powolnego „odstawiania” podopiecznego, tak,

aby mógł samodzielnie wykonywać powierzone mu zadania. Cykl w tym momencie zamyka się, choć przy jakichkolwiek problemach w zakładzie, coach wraca do swojego podopiecznego i pomaga mu na powrót odnaleźć się w miejscu pracy.

Misją Grijkoort i Job&Co jest pozytywne podejście do każdego człowieka; odnajdywanie i podkreślanie mocnych stron i potencjału oraz wiara, że zawodowe marzenia osób zgłaszających się po pomoc są możliwe do zrealizowania. Bardzo ważną ideą przyświecającą tym działaniom jest włączenie osób marginalizowanych do szerszego biegu życia społecz-

nego. Pracodawcy, firmy, instytucje często oceniają kandydatów z omawianych grup kierując się negatywnymi stereotypami – dotyczy to przede wszystkim cudzoziemców i niepełnosprawnych. Job&Co i Grijkoort stara się walczyć z takim wartościowaniem wydobywając potencjał swoich podopiecznych i udawadniając, że zatrudnienie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym wcale nie musi wiązać się ze startami finansowymi firmy, wręcz przeciwnie – może przynieść szereg korzyści.

*Marta Lulewicz
Joanna Kubik
ROPS Kraków*

Konferencja w Dąbrowie

„Działając RAZEM w grupie możemy uzyskać rezultaty, których żadna jednostka działająca samotnie NIGDY nie osiągnie”.

T. Rosvelt

Dnia 31 maja 2004 r. w Dąbrowie Tarnowskiej odbyła się konferencja pod hasłem „Rola pomocy społecznej w kształtowaniu współpracy lokalnej powiatu dąbrowskiego”.

Konferencja, której organizatorem było Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie była okazją do podsumowania dwuletniej współpracy jednostek pomocy społecznej z terenu powiatu przy wdrażaniu metody wideotreningu komunikacji (VIT) w pracy z rodzinami wieloprotblemowymi oraz pilotażowego projektu tworzenia internetowej bazy organizacji społecznych – Małopolski Informator Społeczny.

W konferencji udział wzięli pracownicy jednostek pomocy społecznej z terenu powiatu dąbrowskiego, zaproszeni goście z terenu powiatu bocheńskiego, brzeskiego, tarnowskiego, proszowickiego, pracownicy Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego i Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie. Ponadto uczestnikami spotkania byli przedstawiciele innych instytucji powiatu dąbrowskiego, współpracujących na co dzień z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie – dyrektorzy szkół, kuratorzy, policjanci.

Sukces wdrażanych projektów był możliwy dzięki zastosowaniu w co-

dziennej pracy zasady współdziałania, bowiem zarówno przy realizacji jednego, jak i drugiego projektu opierano się na tworzeniu zespołów zadaniowych inicjowanych przez pracowników pomocy społecznej.

W przypadku wideotreningu komunikacji i pracy z rodziną wieloprotblemową zespoły zadaniowe tworzone były w celu objęcia kompleksowym wsparciem danej rodziny i ich skład był zależny od ilości instytucji wspierających rodzinę. Zespoły te tworzyli więc pracownicy socjalni, psychologowie, kuratorzy zawodowi i społeczni oraz trenerzy VIT.

Natomiast do tworzenia Małopolskiego Informatora Społecznego do współpracy zostali zaproszeni pracownicy jednostek pomocy społecznej z terenu powiatu dąbrowskiego i proszowickiego, a koordynatorami projektu byli pracownicy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie.

Co było charakterystyczne dla realizacji obydwu projektów?

Pierwotnie, działania nasze prowadzone były przez zespoły zadaniowe, które stopniowo przekształciły się w grupy zadaniowe, a cechą charakterystyczną grupy są właśnie relacje zachodzące między jej członka-

mi. Tym samym dochodzimy do metody pracy socjalnej pod nazwą empowerment, rozumiejąc ją jako „proces przez który osoby i grupy rozwijają świadomość swoich zdolności kontrolowania lub wpływania na siebie i innych i uczą się umiejętności efektywnego stosowania swojego wpływu”.¹

Ale czy na pewno w pracy z klientem na terenie powiatu wykorzystujemy te zasady i umiejętności?. Odpowiedzi na zadane pytanie miała służyć dyskusja panelowa prowadzona z udziałem uczestników konferencji.

Wnioski z dyskusji wyglądają następująco:

- współpraca między jednostkami, które zajmują się wspieraniem osób potrzebujących pomocy systematycznie się poprawia, jednak często odbywa

się to na zasadzie kontaktów indywidualnych, a nie współpracy instytucjonalnej;

- przeszkodą w budowaniu instytucjonalnej współpracy są zmieniające się przepisy prawa oraz ich niejednoznaczność interpretacyjna;
- brak na terenie powiatu pełnej koordynacji działań „pomocowych” prowadzonych przez jedną jednostkę lub instytucję.

Wnioski powyższe wskazują na dalszą potrzebę prowadzenia działań pomocowych w oparciu o ścisłą współpracę pracowników różnych systemów i wypracowania standardów określających zasady współpracy międzyinstytucjonalnej „pomagaczy”.

Anna Chwalibińska

1. Pilch, Lepalczyk - Pedagogika Społeczna

Wypełnij formularz...

Szanowni Państwo,

Jest naszym wspólnym doświadczeniem napotykanie w codziennej pracy na wiele rejestrów placówek pomocowych, fragmentarycznych baz danych tworzonych przez różne instytucje, wojewódzkie, powiatowe czy lokalne. Dostęp do tych danych także nastrocza niemało trudności. Rozproszenie źródeł informacji jest również czynnikiem ograniczającym dostęp mieszkańców do niezbędnej im pomocy. Świadomość braku miejsca koncentrującego informacje o tym, gdzie można znaleźć pomoc i informacja stała się dla ROPS punktem wyjścia do budowy strony internetowej skupiającej dane o punktach, w których pomocy szukać mogą osoby o różnorodnych problemach, a także szukać informacji kadra osób „pomagających”.

Długoletnia współpraca z Flandrią Wschodnią pozwoliła nam, w realizacji tych planów, pójść drogą „na skróty”. Wykorzystując sprawdzone flamandzkie rozwiązania przygotowaliśmy schemat internetowej bazy instytucji i organizacji działających w sferze społecznej – **Małopolski Informator Społeczny** (vortal).

Małopolski Informator Społeczny znacznie wykracza poza obszar pomocy społecznej. Zawiera informacje o ofercie dostępnej w ramach systemu:

- rehabilitacji osób niepełnosprawnych
- pomocy bezrobotnym

- oświaty
- służby zdrowia
- wymiaru sprawiedliwości
- samorządu
- organizacji pozarządowych
- instytucji odwoławczych

Informator w obecnym kształcie jest także nie tylko zbiorem danych adresowych, przewidziane są w nim funkcje, które czynią go narzędziem znacznie przydatniejszym niż zwykła baza danych. Obok funkcji takich jak różnorodne sposoby wyszukiwania informacji wprowadzono inne, dodatkowe możliwości:

- Połączenie z internetowym systemem informacji prawnej,
- Forum Dyskusyjne służące wymianie uwag o informatorze oraz budowaniu wspólnej polityki informacyjnej,
- Formularz Rejestracyjny, umożliwiający organizacjom nie ujętym w bazie rejestrowanie się w niej,
- Przydatne adresy www.

Doprowadzenie projektu do tego etapu miało charakter pilotażu, w który zaangażowali się aktywnie pracownicy socjalni powiatu proszowickiego i dąbrowskiego. Obecnie w Informatorze znajdują się dane jednostek (gminnych i powiatowych) z terenu w/w powiatów oraz dane jednostek powiatowych, włączających się właśnie w Projekt, pozostałych powiatów województwa.

Jednak, by nasza strona internetowa mogła stać się dla mieszkań-

ców i kadr zawodowych całego Województwa przewodnikiem pomocnym w sprawnym dotarciu do opieki i informacji, konieczne jest zaangażowanie się w projekt także jednostek gminnych.

Informator jest tak skonstruowany, iż umożliwia jednostkom nie ujętym w nim rejestrację drogą internetową, poprzez Formularz Rejestracyjny.

Tą samą drogą, poprzez przygotowane Forum Dyskusyjne, możliwa jest jednoczesna wymiana uwag o niedoskonałościach Informatora. Prosimy o kierowanie do nas takich informacji.

Przy zaangażowaniu się poszczególnych jednostek oraz dbaniu o aktualizację danych własnej instytucji niewielkim nakładem pracy zapew-

niony zostanie pełny zbiór danych, a także spełniony zostanie podstawowy wymóg przydatności Informatora, jakim jest aktualność zawartych w nim informacji.

W przyszłości planowane jest włączenie Małopolskiego Informatora Społecznego w strukturę Regionalnego Portalu Internetowego WROTA MAŁOPOLSKI.

Zapraszamy do współpracy!

*Małgorzata Szlązak
ROPS*

**dodatkowych informacji udziela
Małgorzata Szlązak
tel/fax. (012) 422-06-36;
diagnoza@rops.krakow.pl*

Spis treści:

1. **List.** *Podsekretarz Stanu Cezary Miżejewski do pracowników socjalnych* 1
2. **Wydarzenia.** *Polityka prorodzinna w Małopolsce.* Jadwiga Pauli 3
3. **Warto wiedzieć.** *Kierunki działań i priorytety na lata 2004-2007 ujęte w Małopolskim Programie Polityki Prorodzinnej (wyciąg z uchwały SWM Nr XX/280/04)* 6
4. **Prezentacje.** *Powiaty Małopolskie przeciw przemocy: o efektach programu „Przeciw Przemocy. Budowanie lokalnych koalicji – interwencje w przemocy domowej”* Małgorzata Kielkowicz 11
5. **Prezentacje.** *Zatrudnienie socjalne-szansą dla berobotnych na lokalnych rynkach pracy. Projekt polsko-flamandzki.* Marta Lulewicz, Joanna Kubik 17
6. **Co słyhać w...** *Konferencja w Dąbrowie.* Anna Chwalibińska 22
7. **We współpracy.** *Wypełnij formularz...* Małgorzata Szlązak 24

Kwartalnik **es.O.es**
redagowany przez pracowników
Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie

ISSN
1231-2770

Nakład:
1500 egz.

31-026 Kraków, ul. Radziwiłłowska 1
tel./fax: (012) 430-29-73, 422-06-36
(012) 426-91-00, 426-90-00
www.rops.krakow.pl
e-mail: biuro@rops.krakow.pl

Okladka:
Grafika - Mariusz Zawistowicz

Wydawnictwo finansowane ze środków
Samorządu Województwa Małopolskiego

Druk:
P.Z.U. „DRUKMAR”
32-080 Zabierzów, ul. Rzemieślnicza 10
tel./fax: (012) 285-23-14, 285-25-02